

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 18 h.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Külföldre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Günep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 251. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1915 november 4.

Bevonultunk Uziczébe.

Budapest, november 3. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

A Montenegró ellen küzdő osztrák-magyar csapatok rohammal elfoglalták Atrováctól délre az ellenséges területen fekvő Bobija magaslatot. Épp úgy 3 más hegycsucot, melyet a montenegróiak szívesen védtek. A Bobija hadállás elleni rohamnál egy 12 cm.-es olaszoktól származó ágyút zsákmányoltunk.

A Szerbiában küzdő szövetséges haderő egy osztrák-magyar hadoszlopa bevonult Uziczébe. Ma csász. és kir. csapatok a Kragujevacba vezető úttól délre a Kragujevactól délkeletre, valamint a Jagodina-tól északkeletre fekvő magaslatokon osztrák-magyar és német csapatok támadásai az ellenség legszívesebb ellenállása dacára mindenütt tért nyernek.

Kragujevacban 6 ágyút, 20 ágyucsövet, 12 aknavetőt, néhány ezer puskát, sok lőszert és egyéb hadianyagot zsákmányoltunk.

Heves harc Siemkovecénél.

Budapest, november 3. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

A Strypa menti harcok még folynak. Az oroszok erősítéseket állítottak hareba. Pucattól északkeletre az oroszok egy támadása tüzünkben összeomlott. Siemievától északra egész nap heves harc folyt Siemkovec község birtokáért.

Az osztrák-magyar csapatok tegnapi jelentésben említett ellentámadása változó szerencsével folytatott küzdelem után a délutáni órákban azzal végződött, hogy az oroszokat elűztük a faluból és majorból. Éjjel új orosz erők támadtak, úgy hogy néhány házcsoportot újra elvesztettünk. Ma tovább folyik a harc. Siemkovecétől északra fekvő tó körül is harcok.

A Linsingen tábornok vezérlete alatt álló osztrák-magyar és német haderőből összeállított áttörő csoport Bielkovnál, Szartorijszktól nyugatra betört az oroszok főállásába, 5 tisztet és 660 főnyi légénységet elfogtunk és 3 gépfegyvert zsákmányoltunk. Északkeleten a helyzet egyébként változatlan.

Höfer.

Harcok a Dnyeszternél.

Bécs, nov. 3. Csernovicból jelentik a N. Fr. Pressének: A Dnyeszter északi partján a Szereth torkolatától keletre az oroszok nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy előretolt állásainkat visszavessék a Dnyeszter balpartjára. Az utolsó napokban az oroszok kilencsoros arcvonalakban támadtak s mindenáron hatalmukba akarták keríteni lövészsárkainkat, de bármennyire erősek voltak is rohamaik, sehol sem sikerült csak egy talpalatnyi helyet is elragadniuk. Támadásaik megbiúsultak és kénytelenek voltak halottaik és sebesülteik hátrahagyásával sietve visszavonulni. Géppuskáink valószínűleg kaszálták az oroszokat. Veszteségeik egyelőre még nincsenek megszámlálva.

A görögök elűzik az antant csapatokat.

Szófia, november 3. A kormányhoz közelálló Kambana mai számában a balkáni általános helyzetről a következőket írja: Illetékes helyen kijelentik, hogy hadseregünk győzelmes előnyomulása tovább tart, a helyzet kitűnő és szomszédaink, Görögország és Románia semlegesek maradnak. Fontos, hogy a görög király és vezérkar már Szalonikiban van. Ez a görög kormány első lépése az entente-tal szemben. Görögország elhatározta, hogy véget vet semlegessége brutális megsértésének és ha szükséges, fegyveres erővel is elűzi a francia és angol csapatokat Szalonikiból.

A szerb udvar menekülése.

Berlin, november 3. A Berliner Tageblatt közli a Daily Telegraph egyik római táviratát, amely szerint a szerb udvar lemondott a Szalonikibe való költözködés tervéről, mert bizalmatlan Görögországgal szemben. A szerb udvar e helyett Szerbia belsejébe menekült.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelmények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridicülők, haisnyák, keztyűk, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

Bombák Görzre.

Budapest, nov. 3. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az olaszok megszakítás nélkül folytatják Görz ellen irányuló erőfeszítéseiket a Plava hárévonalon bezárólag a doberdói fensík északi szakaszáig. Tegnap újra igen nagy haderő támadt. Mindenütt visszavertük. *E harcokban több olasz eszed létszáma felét vesztette el.*

Ma éjjel után egy kormányozható léghajó Görz városára számos bombát dobott le. A délnyugati harctér egyéb pontjain nem volt jelentősebb esemény. *Höfer.*

Franciákra lőttek a görögök.

Budapest, november 3. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tagblatt jelenté Szalonikiból: **Azokra a franciákra, akik Üszküb bevételkor görög területre menekültek, állítólag rálőttek a görög csapatok.**

Hadifoglyainkat elvitték Nisből a szerbek.

Bécs, november 3. Szófiából jelentik a Fremdenblattnak: Küldöttség érkezett Szófiába, a melynek az a feladata, hogy a magyar és osztrák hadifoglyok érdekében minden lehetőet elkövessen. Ennek a küldöttségnek tagjai beszélik, hogy a szerbek felosztatták hadifoglytáborait Üszkübben és Nisben és hadifoglyait Görögországba és Montenegróba akarják átvinni. A görög és montenegrói határ közelébe vitték a magyar és osztrák hadifoglyokat s jóllehet az eddiginel szigorubbán vigyáznak rájuk, a bánásmód nem rosszabb mint eddig volt. A szerb kormány átiratot intézett az athéni és a bettinjei kormányhoz, hogy engedjék meg, hogy a hadifoglyokat Görögország, illetőleg Montenegró területén helyezték el. Görögországból még nem érkezett válasz.

Megcáfolt francia hazugság.

Budapest, november 3. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: A francia lapok azon híre, hogy a Dedeagacsban partraszállott antant csapatok legyőzték a bolgárokat, valótlán.

Az olaszok bizalmatlanok Görögország iránt.

Lyon, november 3. A Republicain közli, hogy az olasz sajtó kételkedik Görögország őszinteségében és a lapok figyelmeztetik a négyes szövetség kormányait, hogy jól vigyázzanak Görögországra, nehogy valami szerencsétlen meglepetés legyen.

Fellázadt orosz zászlóalj.

Budapest, november 3. (Saját tud.) Konstantinápolyba jelentik Erzerumból: Az orosz hadsereg jobb szárnyán egy zászlóalj fellázadt és a leverésükre küldött csapatokkal megütköztek. Számos halott volt az összecsapás eredménye. Foglyok beszélik, hogy a tisztikarban is nagy a lehangoltság.

Seregeink és a holgárok újabb győzelmei.

Berlin, november 3. A nagy főhadiszállás jelenté:

Balkán hadszíntér.

Uzice meg van szállva. A tsatsak—kragujeváci uton áthaladtunk. A Morava mindkét partján az ellenség még makacsul ellenáll.

Kragujevácben 6 ágyú, 20 ágyúeső, 12 aknavető, több ezer puská, sok lőszer és hadianyag volt a zsákmányunk.

Kövess tábornok hadseregének német csapatai tegnap 350 szerbet ejtettek foglyul és 4 ágyut zsákmányoltak. Gallwitz tábornok hadserege az utolsó két napon 1100 szerbet ejtett foglyul.

Bojadjeff tábornok hadserege Planinica-tól nyugatra a Zajecsár—paracini ut mind két oldalán visszavetette az ellenséget, 230 szerbet elfogott és 4 ágyut zsákmányolt.

Knyazeváctól délnyugatra folytatva az üldözést, a bolgár csapatok elfoglalták a szorijigi hídfőt, átlépték a Szliszki—Timókot és a Ples-hegyen (1327) a Gulijanszkán (1369) behatoltak és zárkózva előnyomultak a Nisava-völgyben. 300 főnyi fogoly és 2 géppuska jutott kezünkre.

A Nisava völgyben előnyomult csapatok tulerő támadása elöl kitértek. A Belapalán kától nyugatra emelkedő Bojov hegyet (1154) szilárdan tartják. (Miniszterelnökség sajtó osztálya.)

Előnyomulunk a lisovo—szarto—rijszki uton.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Dünaburg előtt az oroszok folytatták támadásaikat. Ilucknál és Karbunovkánál visszavertük őket. Az oroszok négyyszer intéztek sikertelen rohamot szokatlanul nagy veszteségeik mellett. Gateni állásaink ellen és a Sventea—Ilzen tó közötti arevonalkat vissza kellett hajlitanunk. Az oroszoknak sikerült itt elfoglalni Mikulinszki falut.

Lipót bajor herceg hadsereg csoportja.

Az Oginszki-esaternánál visszavertük az oszarichi zsilip ellen intézett ellenséges támadást.

A lisovo—szartorijszki ut mindkét oldalán az oroszokat újólag további visszavonulásra kényszerítettük. 5 tisztet, 660 főnyi legénységet elfogtunk, 3 géppuskát zsákmányoltunk.

Bothmer gróf tábornok csapatai Siemkovec északi részében még harcognak.

Harc a nyugati fronton.

Nyugati hadszíntér.

Nem volt jelentős esemény. A Souchez patakánál a hasonló nevű helységtől keletre egy átkarolással fenyegetett előretolt árok-részünket mintegy 100 méternyi szélességben az éjszaka tervszerűen kiürítettük. Perontól keletre egy angol repülőgép gyalogságunk tázában kénytelen volt leszállani. A járművezetője (tiszi) fogaágba került.

Az angolok kibérelték a francia Calais-t.

Budapest, november 3. (Saját tud.) Berlinből jelentik: **Az angolok függetlenül a békekötés időpontjától három évre bérbe vették Calais-t.**

Bolgár hivatalos jelentés a diadalmas előnyomulásról.

Budapest, november 3. (Saját tud.) A budapesti bolgár konzulnak Radoszlavov a következőket táviratozza:

„Hivatalos jelentés: Offenzivánk kifejődik és előrehalad. Surdulitja vidékén előnyomulva négy ágyut és nagy mennyiségű hadiszert zsákmányoltunk.

Péter király ezen a részen meglátogatta a frontot, ahol azzal bátorította katonáit, hogy nemsokára megérkezik az angol és francia segítség.

A macedóniai hadszíntéren elfoglaltuk Tonicheka, Kaylava, Nlepa, Plani, Parlag és Planina magaslatokat, Stromiea déli részén 600 foglyot ejtettünk, 4 ágyut és két gyors-tűzelő ágyut zsákmányoltunk.

A szerbek aznap délelőtt, mikor a szövetségesek megszállották Kragujevacot, felgyújtották az arzenált.

A szerbek elvesztették a hadjáratot Kragujevac eleste folytán.

Budapest, nov. 3. (Saját tud.) Krisztiániából jelentik: **A Morgenbladed katonai munkatársa írja, hogy Kragujevacnál a szerbek évek óta rendkívül megerősítették a természetből is erős állásukat. Ezeket aránylag könnyen elvesztették s ezzel elvesztették az egész hadjáratot.**

Nis elvesztésekor csupán kietlen hegyvidékbe vonulhatnak vissza, ahol az éhség és a hideg lehetlenné teszi az ellenállást.

Üzletáthelyezés!

November hó 1-től üzletemet Rákóc i-ut 8.sz. alá helyeztem át (bent az udvarba)

FUDALLY BÁLINT, férfiszbabó.

A bihari alumínium bánya jövője.

Franciaországgal is felvehetjük a versenyt.

Biharmegyét már régi idők óta úgy tekintették mint valóságos kis Kánaánt, ahol mindent meg lehet találni, aminek a nemzet gazdaság szempontjából haszonnal jár. Nem hiába nevezték el Biharországnak, mert bizony némely kis államot, mint pl. Montenegrót könnyen tulszárnyalja. Van a mi Biharunknak gazdag kalászos rónája, számtalan hatalmas gulyája, halban dus folyói, tüzes bort termelő szőlőhegyei, de vannak még — amivel nem minden megye kérkedhet — gazdag érc- márvány- aszfalt- és kőszén bányái, amelyek messze földön híresek. Vas- és rézbányáinkon kívül a nemesebb ércek is megtalálhatók nálunk.

A legutóbbi tudományos kutatások a bihari hegyekben egyik leghasznosabb és legkeresettebb ércnek, az alumíniumnak jöttek nyomára, még pedig oly nagy mennyiségben, hogy az alumínium-érc bányászatával foglalkozó egyes államokat, mint pl. Franciaországot is tulszárnyalhatjuk, ha a bányákat kellően kiműveljük.

Budapesti tudósítónk távirati jelentése

szerint a „Magyarország“ munkatársa a bihari hegyekben talált alumínium készlet kiaknázása dolgában meginterjúvolta a híres magyar geológust, dr Papp Károly egyetemi tanárt, aki ragyogó jövőt jósol a magyar alumínium-iparnak.

A kiváló geologus szerint a bihari hegyekben talált bauxit minősége a legkiválóbb, alumínium-tartalma mintegy 40 százalék, kavasvartalma 3 százalék.

Dr Papp Károly egyetemi tanár véleménye szerint a bihari hegyek alumínium-érc készlete negyedmillió tonna. Ezen mennyiséggel nemcsak Magyarország szükségletét fedezhetnénk, hanem tekintélyes kivitt biztosíthatnánk magunknak és Franciaországgal felvehetnők a versenyt. Papp szerint megfelelő technikai berendezkedés mellett Franciaország termelését tulszárnyalhatnók körülbelül harminc éven keresztül.

Szóval a bihari alumínium érc nagy reményre jogosít fel bennünket, ha elég anyagi erővel fogunk a kiaknázáshoz.

Biharvármegye közigazgatása.

A vármegye október hóban.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg november havi ülését Miskolczy Ferenc főispán elnöklete alatt. Az ülésen most jelent meg első alkalommal Kiss István, a belényesi tanfelügyelőségi ki- rendeltség vezetője. Az új tanfelügyelőt, akivel nagyon sokat nyert annak a kulturailag elhanyagolt területnek a lakossága, a főispán igen meleg hangú beszédben üdvözölte új állásában. A főispán üdvözlő szavaira Kiss István a következő lelkes beszédben köszönte meg a főispán üdvözlését:

Méltóságos Főispán Ur!
Tekintetes Közigazgatási Bizottság!

Mély halálával eltelt szívvel mondom köszönetet a Főispán ur Ó méltóságának engem mélyen megindító üdvözlő szavaiért, kifejezésre juttatott és igen nagyrabecsült elismerésért és évek hosszú során irántam tanúsított jóindulatáért, melynek folyománya az is, hogy a belényesi tankerület élére állítottam s immár a közigazgatási bizottságban előadói tisztet teljesíthetek.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy programot nem kell adnom. Hisz nem jöttem idegenből, nem jöttem idegenbe, a program itt meg van adva; mindnyájunk előtt ismeretes a Főispán ur Ó méltósága iskolapolitikája, amelyet a közigazgatási bizottság minden tagja osztatlanul támogat. Hogy az Irás szavaival éljek: nem jöttem a törvényt megrontani, hanem megtartani s annak végrehajtásában a hivatott tényezőknek segítségére lenni.

A kijelölt irányt követni, amit az adott viszonyok között megvalósítani lehet, azt megvalósítani lesz életeleom, legfőbb feladatam.

Biztosíthatom a tekintetes Közigazgatási Bizottságot, hogy kezeim munkája nyomán a magyar nemzeti zománca mindenütt ott fog ragyogni.

De a nem magyar ajku testvéreinknek, akik fiainak a vére a hon védelmében a

nemzetet fenntartó magyarság fiainak vérével összefolyt és összefoly, a kulturáját, amennyiben az a magyar nemzeti kultúra kereteibe beilleszkedik, nemcsak hogy rossz szemmel nem nézem, de annak a megizmósodását elő is segítem.

A törvények és hagyományok tisztelén nyugvó, abból táplálkozó testvéries együttérzés mélyítésére törekedni sohasem fogok megszűnni.

Az ily irányu munkálkodásomhoz kérem a tekintetes Közigazgatási Bizottság támogatását.

Kiss István beszéde után Móricz Ernő vármegyei főorvos terjesztette elő havi jelentését. E szerint Biharvármegye közegészségi állapota kielégítő volt. Berettyóújfaluban a cigányok közt hólyagos himlő ütött ki. Megbetegedett 14, akik közül 5 meghalt és 9 ápolás alatt maradt. A hatóság a legmészebbmenő óvintézkedéseket foganatosította, hogy a baj továbbterjedését megakadályozza. A cigányok közül 150-et beoltottak. Ezenkívül nagyon sok önként jelentkezőt is beoltottak a kezelő orvosok. Gáborjában és Hencidán koleraesetek fordultak elő, azonban még idejében sikerült lokalizálni a bajt.

Több fontosabb ügy nem volt s az ülés 11 órakor véget ért.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

Harc a páncélos vonattal.

A hős honvédszászlós.

A háboruban az ellenfelek a technika minden eszközét igénybe veszik, hogy egymáson felülkerekedhessenek s az ágyukon, gépfegyvereken és repülőgépeken kívül a mai kor minden találmányát háborus eszközökké avatják.

A háborus technikának egyik legveszedelmesebb fegyvere a páncélos vonat, az acél sántalpakon száguldva tovarohanó, tüzet okádó vasszörnyeteg, amelynek ha sikerül ellenséges csapatok közé jutnia, borzalmas pusztítást visz véghez közöttük, anélkül, hogy a meglepett csapat védekezni tudna ellene. Mert a Mannlicher golyók ártalmatlanul pattannak le róla épen úgy, mint a srappnell golyók. Csupán a tűzérés gránátjai tudják ártalmatlanná tenni, vagy ha felrobbantják a vasszörnyeteg pályáját, s ott rekesztik az ellenséges csapatok között.

Egy ilyen harcot beszélt el munkatársunknak Nagy Kálmán szatmári honvéd főhadnagy, ki lábadozóban egy pár hétig városunkban tartózkodott. A harcban maga is részt vett s a páncélvonat géppuskájától sebesült meg.

A Pinsk körüli harcokban történt — ugymond — hogy századommal véres éjszakai harc után elfoglaltam egy orosz lövészárkot. Rögtén a rendbehozatalához láttunk, igyekeztünk megerősíteni, hogy az előrelátható orosz ellentámadást visszaverhessük. E munkánk annyira lefoglalt bennünket, hogy az előttünk elterülő terepszemeket sem tudtuk elég tüzetesen átvizsgálni. Különb is az orosz állások elég messze estek tőlünk s így semmi közvetlen meglepetéstől nem volt okunk tartani.

S ez, amitől legkevésbé tartottunk, mégis bekövetkezett. A délelőtti órákban egyszerre csak füstfelhők tűntek fel a szemben levő orosz állások felől s folyton közelebb és közelebb jöttek hozzánk. Mire meglepetésünkből magunkhoz tértünk volna, már ott rogott előttünk az oroszok páncélos vonatja s golyózáporral árasztotta el, alig hetven lépés távolságból lövészárkainkat.

Ugy kuporodtunk árkaikban, mint valami mezei egerek, még csak nem is tüzelhettünk a tova száguldó tűzkigyóra, mert ugyanis hiábavaló lett volna.

E pillanat borzasztóan kritikus volt. Előttünk a már tovarogott páncélvonat, amely kisvártatva újból visszatér, hogy hazaszaladjon s amely újabb golyózáporral fogja elárasztani fedezékeinket, mielőtt tűzérésünk még akcióba léphetne ellene.

Azonban e borzasztó percben kiugrott fedezékünkben K. István fiatal zászlós és szélvészént rohant a páncélvonat sín pályájához.

Nem tudtuk, hogy mit akarhat, mert tudtunkkal nem volt lövészárkunkban robbantó patron. Az idő pillanat gyorsaságával telt és már feltűnt a visszatérő páncélvonat távoli füstfelhője. A vonat dübörögve száguldott vissza, körülötte már ott keringett egy-egy felé irányzott gránát, de félve löhették ki, mert tulrepült a célján.

K. István zászlós még mindig a sinek közt dolgozott s a borzalmas masina egyre közelebb jött hozzánk. Mikor már

100 lépésre volt tőle a zászlós egyszerre csak kiugrott a sínek közül s a legnagyobb ellenséges tűzben rohant felénk.

Még oda sem ért hozzánk, mikor egy irtózatosszerű dörrenés hallatszott s a vasuti sínek, közvetlenül a száguldó ellenséges páncélvonat előtt, a levegőbe repültek. A következő pillanatban az előbb még sértetlenül robogó vonat oldalára dőlve tehetetlenül püffögött lövészárkunk előtt.

Egy szempillantás alatt körülvettük a tehetetlenül elöttünk vergődő szörnyetegget s foglyul ejtettük legénységével együtt.

Egy mozdonyból és három kocsiából állott a félelmetes mechanizmus s hat gépfegyvert, rengeteg municiót, kézi fegyvert, és 20 embert fogtunk el rajta. Köztük egy tisztet is.

Mire a foglyokat elszállítottuk és zsákmányunkat biztonságba helyeztük, már köztünk volt a hősi zászlós. Négy gépfegyver golyó járta át jobb karját s így megsebesülve rogyott le lövészárkunk előtt. Mellét azóta már az arany vitézségi érem díszíti s hadnagyá léptették elő.

VÁROSI TEJ a csecsemők és betegek részére.

**Napi 600 liter tejet
kötött le a tanács.**

A város közéletének egyik legégetőbb kérdése a tejellátás rendezése. Ez a fontos élelmiszer különösen a csecsemők és gyermekek táplálásánál szinte nélkülözhetetlen s ezért Németországban és az osztrák nagyvárosokban elsősorban a tejellátást rendezték.

Megütközve láttuk, hogy Nagyváradon is például mily óriási tumultusok voltak és vannak a piacon naponként, ha egy-egy elárúsítónál tejet fedeznek fel. Valóságos harc fejlődik ki a legtöbbször egyfel vagy egy lital tejért s készek kétszeres árat is fizetni a tejért.

Az a legszomorubb, hogy a tej után törekvők legtöbbször majdnem sirva rimázkodnak:

— A kis gyermekemnek adjon csak egy félliter tejet.

Nálunk ugyanis teljesen szabályozatlan lévén a tejkérdés, a vagyonosabbak és ügyesebbek kapkodják el a tejet s nem jut a gyermekeknek.

Nagyvárad városa, legalább egyelőre nem akarja radikális módon megoldani a tejkérdést; sem a kávéházak tejfogyasztását nem igyekszik korlátozni, sem általában a tej eladást nem akarja megszorítani, hanem másuton akar gondoskodni a gyermekek és a betegek tejszükségletének ellátásáról.

A városi tej központ vezetőségének sikerült mintegy napi 500—600 liter tejet egy-egy kőni a Tisza uradalom és más két tejgazdasággal.

A városi tanács a magas ár dacára is lekötötte a tekintélyes tejmennyiséget, csak hogy a közönség legeminensebb szükségletét legalább részben biztosíthassa.

Ezen napi 500—600 liter tejet ugyanis a maximális áron elsősorban a csecsemők és orvosi igazolvánnyal bíró betegek részére

tartja fenn s jegyek ellenében szolgáltatja ki a Szent László-téren levő városi tejes bődében.

Az egész rendezés keresztülvitelével és a tejellátás felügyeletével Komlóssy József gazdasági tanácsost bízta meg a tanács.

Földvári Mihály emlékezete.

A premontrei főgimnázium tanárkara és tanulóifjúsága ma, november 4-én délelőtt 9 órakor gyászistentisztelettel üli meg a déli haretéren hősi halált halt Földvári Mihály tornatanár emlékének szentelt gyászünnepet; a mise végeztével a főgimnázium összes tanulója a Katholikus Kőr Szent László termébe vonulnak fel és ott folytatják a gyászünnepet, melynek műsorozata ez:

1. Negyítő beszéd, mondja az igazgató.
2. A főgimnázium vegyes énekkara gyászéneket ad elő.
3. Szilágyi Dózsa tanár emlékbeszéde a boldogult Földvári Mihály tornatanáról.
4. Betéjező gyászének, előadja a főgimnázium férfikara.

Erre az ünnepre a szülőket és a dicső halált halt tanár tisztelőit és barátait hazafias üdvözléssel hívja meg a főgimnázium tantártestülete.

A főgimnázium tanári kara a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Dulce et decorum est
Pro patria
mori.

A jászóvári premontrei kanonok-rend nagyváradai főgimnáziumának tanártestülete és tanulóifjúsága, szívében mélyszégyes gyászszal, de lelkében nemes büszkeséggel tudatja a gyászt megérteni és büszkeségét méltányolni tudó magyar tanárvilággal és tanulóifjúsággal, hogy a megtámadott magyar haza védelmében a harcok véres terére indult hősök és bátrak egyikét

Földvári Mihály

nagyváradai premontrei főgimn. tornatanárt, a m. kir. 3. sz. honvédegyalozozred tart. hadnagyát szintén elérte a vitézek diadalmos végezte.

Vérével áztatta ő is a esaták mezejét és bár vére nem a haza megszentelt földjére hullott, mert messze idegenben, a déli haretéren esett ki kezéből az ő hősi kardja, de hazájáért halt meg és így amikor mi sirunk, Hungária is sir velünk, mert legbátrabb fiaink egyikét vesztette az ő igazsáok védelmében.

A jó barátot, a kedves kartársat, a lelkes tanárt mi is siratjuk, de a véres esaták diadalmos harcaiban első osztályú vitézségi nagy ezüst érmet szerzett hősiükre büszkék vagyunk és a jogos büszkeség szele lobogtatja évszázados iskolánk magas ormán a más-képpen csak gyászt hirdető fekete zászlót.

A mi jó barátunk, kedves kartársunk és szeretett tanárunk a doberdói fensíkon kapott halálos sebei következtében Cyliben (Steierország) hunyta le örökre a szemét 1915. évi október hó 29 én. Végleges eltemetése iránt később történnék az intézkedések. A megboldogult lelke üdvéért november hó 4 én d. e. 9 órakor a premontrei rendi templomban gyászmisét tartunk, emlékének pedig a gyászmise után a Kath. Kőr Szent László termében ünnepet szentelünk.

Ha idegen ország földjében nyugszol is drága halottunk, sírod hantjait tegye könnyüekké, hosszú álmodat meg édessé örökön élő lelkednek az a tudata, hogy halálodat siratjuk, emlékedet őrizzük amíg élünk!

Nem engedik a máramarosi famunkásokat.

A fakitermelők mozgalma.

A biharmegyei fatelepek tulajdonosai, akikben meg van a jó szándék, hogy a közönséget elegendő és olcsó fával lássák el most kellemetlen akadály előtt állnak. Nevezetesen köztudomásu, hogy a fakitermelésnek főként az az oka, hogy nincs elegendő murkás kéz. Más években ezen ugy szoktak segíteni, hogy a nagy telepek tulajdonosai a felvidék szegény lakosságát elszerezdítetik a kitermeléshez. Ezek az emberek aztán ameddig csak az idő engedi, állandóan az erdőben dolgoznak.

A fatelepek most is megkísérelték a bajoknak ily módon való orvoslását. A telepek megbizottai Máramarcsvármegyében 500 munkást szerzödtettek el. Mikor azonban felszólitották őket, hogy jöjjenek és kezdjék meg a munkát, a máramarosi köz-igazgatási hatóság a leghatározottabban kijelentette, hogy egyetlen munkás sem hagyhatja el a vármegyét. Erre a telepek tulajdonosai a miniszterhez folyamodtak.

A miniszteriumban azonban nem szeretnek a törvényhatóságoknak ilyen diskretionális jogaihoz nyulni és csak annyit tettek meg, hogy ajánlották a máramarosi törvényhatóságnak, hogy az elszerezdött munkások közül 100 embert bocsásson a biharmegyei fatelepek rendelkezésére. A 100 munkást is csak úgy adhatta volna át a törvényhatóság, ha az ottani körülmények megengedik. A máramarosi törvényhatóság azonban nem 100, de egyetlen embert sem volt hajlandó kiengedni, mert az erdőirtásnál itt is szükség van a munkásokra.

Igy aztán a biharmegyei fatelepek tulajdonosai mondhatni teljesen munkáskéz nélkül maradtak, mert az idehaza levő munkások másutt vannak elfoglalva, vagy pedig más törvényhatóságok területén dolgoznak.

Hogy valamiképpen biztosítsák magukat a munkáshiány ellen és ki ne vihessék Biharmegye területéről a munkásokat, egyöntetű lépésre határozták el magukat. Tegnap ugyanis a legnagyobb biharmegyei fatelepek tulajdonosai beadványt intéztek az alispáni hivatalhoz. A beadványban arra kéri az alispánt, hogy rendelje el az egész vármegye területén, hogy innen munkást egyáltalán nem szabad idegen törvényhatóság területére kiszállítani. A beadványt a La Roche és D rvas, a Nagyváradai Erdőipar, a Nagybárodai Erdőkitermelési r. t., Berettyóvílgyi fa és mésztermelő r. t., Stern Dezső fateleptulajdonosok irták alá. Ezek a telepek elég komolyak ahhoz, hogy ne tévesszük össze azokkal a kapzsi és minden percben stájeroló fakereskedőkkel, akik minden waggon fán egy vagyont akarnak nyerni. Az ő kérvényük minden tekintetben méltányos és ha másképp nem lehet, még orosz foglyokkal is rendezni kell a telepeiken felépített munkáshiányt.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyalkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

A báródbernyei leszámolás.

A nagyvárad esküdtbiróság tegnap hozott ítéletet a Popa Mikula a Zaharia elleni bűnügyben, aki szándékos emberölés büntetével vádolva ült a vádlottak padján.

Az esküdtbiróság elnöke Szöllősy Gyula volt, szavazóbírák: Gyenge Béla és Sztachó Károly. A vádhatóságot Farkas István kir. ügyész képviselte, a védelmet dr. Papp Károly ügyvéd látta el.

Ez év február 8-án Báródbernyén Opre Flórást este a koresmából hazamenet valaki hátulról leütötte. Az ütés fején érte a sértettet s oly erős volt, hogy Opre azonnal leesett. Ugy találtak rá az árokban hozzátartozói. Másnap reggelre sérülésébe belehalt.

A gyanu Popa Mikulára esett, aki az elhaltak hosszabb ideig erdei munkát végzett több társával. Azonban a fizetéskor Opre vállalkozó azt mondta munkásainak, hogy a vállalat nem jól ütött ki, a pénzt is ellopták, nem fizetheti ki a munkabért, s azért levont mindenkitől 10-20 koronát. A napszámok belenyugodtak de Popa nem. Többször kérte Oprét, hogy fizesse ki a hátralékos 23 koronát, mert különben megveri Popa Mikula ellen a felesége egyedül tett terhelő vallomást a csendőrök előtt, mert előtte elmondotta a férje, hogy hátulról ő ütötte le Oprét. Így került Popa Mikula a vádlottak padjára.

A 60 éves vádlott a tárgyaláson tagadta, hogy ő követte volna el a bűneseményt. Felsorakoztak a tanúk, de egyikük sem tudott semmi pozitív bizonyítékot előadni.

Majd következett a vádlott felesége, aki vallani akart, dacára annak, hogy a törvény mentesíti a tanuzás alól. Elmondotta, hogy a férje ittasan azzal távozott hazulról aznap este, hogy most leszámol Opréval, megveri. Majd mikor hazajött, azt mondta: „megfizettem neki, leesett az uton”. Később meg-sajnálta az áldozatot s újból elment, hogy megnézzze, ott fekszik e még. Visszajövet elmondotta a feleségének, hogy benézett az Opre ablakán s a sértett már benn a szobában feküdt a földön s a felesége ápolgatta. A vádlott másnap munkába ment s mikor este hazajött, a felesége elmondotta, hogy Opre meghalt. Férje megrendülve, halálsápadtan mondotta: „Sajnálom, hogy oly erősen megütöttem Megvert engem az Isten.”

Elmondotta még az asszony, hogy férje brutálisan bánt vele, ha részeg s annyiszor veri meg, ahányszor akarja. Harmine év ő a sokszor el akarta hagyni, de a gyermekekért nem tette.

A vádlott ezután a vallomás után is tagadott s felesége szemébe mondotta, hogy így történt.

Az esküdtekhez intézendő kérdés megszövegezése után a vádbeszédre került a sor. A kir. ügyész fentartotta a szándékos emberölés vádját, a védő hatásos védőbeszédben azt vitatta, hogy csak halált okozó súlyos testi sértés büntette forog fenn. Majd az esküdtek ítélethozatalra vonultak vissza.

A folyosón szorongva várta az ítéletet a vádlott felesége s azon sóhajtozott: „Bár csak elítelnék, hogy ne kerülne haza, mert ha hazakérül megöl a gyermekimmel együtt.”

A jó feleség óhajta beteljesedni. Férjét elítélték. Az esküdtek elfogadva a védő érvelését, emberölés helyett halált okozó súlyos testi sértésben mondták ki bűnösnek a vádlottat s emiatt a törvényszék 7 évi fegyházra ítélte.

Az ügyész és a védő semmisségi panaszt jelentettek be az ítélet ellen.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

TANFOLYAM a béna katonák részére.

A honvédelmi miniszter ur folyó évi október 28-án 269770-1915. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

A Budapesten felállított m. kir. Rokkantügyi hivatal értesítése szerint a Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a háboruban rokkanttá vált katonák mielőbbi keresetképesse tételét a maga részéről is előmozdítani kívánja és ezért az oly bónalábu, vagy lábukat vesztett közös hadseregbeli, haditengerészeti, honvéd, népfelkelő és csendőr egyéneknek, akik végleg rokkantnak tekinthetők 30 évesnél nem idősebbek és legalább 4 középiskolai végzettséggel bírnak, kellő kiképzés után a m. kir. posta és távirda-intézetnél a távirai és távbeszélő kezelés terén állásokat szándékoznak biztosítani. — A nevezett miniszter ur így módon a budapesti posta és távirda igazgatóság területén 60, a többi vidéki posta és távirda igazgatóság területén pedig egyenként 30-30 összesen tehát 300 egyén elhelyezését biztosítani.

A jelentkezők kiképzés végett 3 hónapi távirai és távbeszélő tanfolyamra a posta- és távirda igazgatóság székhelyére (t. i. Budapest, Kassa, Kolozsvár, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sopron, Temesvár Zágráb) beidőztetnének és vizsgát tennének, azután pedig mint dijak megfelelő napi díjjal alkalmaztatnának. A távirda- és távbeszélő vizsga letétele után legkésőbb 6 hónap múlva a postai szaktól általában elméleti és a felvételi szolgálatból gyakorlati szakvizsgát is kötelesek lennének letenni és a létszámviszonyokhoz képest, de legalább egy évi díjnoki szolgálat után posta- és távirda kezelőkke vagy segédtisztékké való kinevezetése igényjogosultságot szereznének. A kezelő kezdő évi javadalmazása évi 1100 korona és szabályszerű lakpénz, a segédtisztékké 1400 korona fizetés és szabályszerű lakpénz és az az elérhető legmagasabb állás javadalmazása a legmagasabb fizetési fokozatban évi 3800 korona fizetés és szabályszerű lakpénz. A tervezett távirai és távbeszélő tanfolyamokat illetőleg a következőket rendelem:

1. A szóban forgó tanfolyamok az 1915. évi 8110. eln. 3. rendelemnek megfelelően a csökkent keresetképeség emelését célzó iskolázásnak tekintendők és ehez képest az ezeket a tanfolyamokat látogató hadisérültek oltani kiképzésig a katonai (honvéd, népfelkelő, csendőrségi) kötelékben meghagyandók.

Illetékeikre az állomány kezelésükre stb. vonatkozólag a 3 havi tanfolyamok tartama alatt az 1915. évi 11632 eln. 3. sz. rendelet határozmányai alkalmazandók.

A fentebb közölt körrendelet alapján felhívom a Nagyvárad város területén tartózkodó csokkult és bérült hadisérülteket, hogy amennyiben a fentebb jelzett tanfolyamokra való felvételüket kívánják, **legkésőbb folyó évi november hó 10-éig a m. kir. nagyvárad honvéd kiegészítő parancsnokságánál** (Rákóczi ut Markovits-ház) személyesen jelentkezzenek és a szükséges okmányokat feltétlenül vigyék magukkal.

Nagyvárad, 1915 november 3.

Elomány Ferenc,
katonai tanácsnok.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szóke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Hár különlegességek.

..HIREK..

Egy vezérkari százados a 37. gyalogezredből. Plattner János, a 37-ik gyalogezred századosa, vezérkari tiszt a háboru kezdete óta az orosz határon harcol, jelenleg Lithwániában. Bőke idején a lembergi hadtest vezérkarában működött s ezalatt megismerkedett az orosz határ teréviszonyaival, aminek nagy hasznát vette az oroszok elleni harcokban. Mikor megkezdődött a közös erővel végrehajtott nagy offenzívánk, Plattner vezérkari százados Woysch német tábornagy hadseregének hadiszállásához került a vezérkarba s azóta mostanáig mint Verbindunos-O'fizier tesz nagy szolgálatot. Plattner százados kedvelt egyéniség volt a nagyvárad társaságban s a megyében is sok helyen ismerték, mint szenvedélyes vadászt. Egy időben holt híre támadt, mert sokáig nem jött felőle hír. Most érkezett meg ennek a hírek a cáfolata, azzal kapcsolatban, hogy Plattner a német vaskeresztet kapta vitézségéért. Érdekesnek tartjuk itt megemlíteni, hogy Plattner századosnak hat testvére harcol a hazáért, köztük Plattner Miksa, aki váradai jogász volt.

* **Szmetka L. Ödön felolvasása a gyermeknevelésről.** Szmetka L. Ödön, a nagyvárad pramontrei főgimnázium nagyérdemű igazgatója, a kiváló pedagógus, aki különösen a gyermeknevelés és a kultúra szolgálatában dicséretreméltó és hasznos tevékenységet fejt ki, előadó ciklus rendezését vette tervbe, amelynek keretében, kiváló szakfőriak bevonásával, az előkelő nagy közönség részére korszerű dolgok ismeretének terjesztését célozza. Tegnap, szerdán volt a ciklus első estéje, amely alkalommal Szmetka L. Ödön tartott magvas és magas színvonalon álló előadást, illetve felolvasást a gyermekek testi neveléséről. A jeles tanügyi férfim hosszú tapasztalatai alapján foglalkozott a gyermekek testi nevelésének kérdésével, ezzel a fontos és a nemzet jövőjére mélyen kiható dologgal. Minden szaván átcsengött a mély szeretet, amellyel a gyermekek iránt érez. Kifejtette a szülők, a tanítók kötelességeit a gyermeknevelés terén; végig vezette a családot a reggeltől estig terjedő időn át s rámutatott, hogy miként kell nevelni, foglalkoztatni a zsenge gyermeket egész az ifjú korig s miként kell megvetni az alapját, hogy éptestű nemzedék váljék a nemzet reményeiből. Rámutatott a károsan ható szórakoztatásokra, amik csak ártalmára vannak a gyermekek testi és lelki nevelésének. A nagy gonddal és szakértelemmel megtartott előadás nagy tetszésben részesült a hallgatóság részéről. Végül bejelentette, hogy egy későbbi előadásában a gyermekek lelki nevelésével foglalkozik. A legközelebbi előadás november 17-én lesz, amikor Ardos Frigyes főreáliskolai tanár a természettudomány köréből fog előadást tartani, míg az ezután következő alkalommal Rédey Kornél főgimnáziumi tanár a magyar szépirodalomról értekezik. A tegnapi érdekes előadáson Siket Traján posta távirda igazgató, Mayer Antal tb. kanonok, Lukács Ödön városi főjegyző, előkelő hölgyközönség, a középiskolai tanárok és a tanítói kar igen sok tagja voltak

jelen s megtöltötték a városháza tágas dísztermét.

* A megyéspüspök újabb adománya. Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök újabb ismét tanujelét adta nagylelkű áldozatkészségének. — Legutóbb ugyanis 1000 koronát adományozott Váradfalva javára.

* Katonai előléptetések. A hivatalos lap közli, hogy a király báró Pezeira-Arnstein Agost 7. huszárezredbeli őrnagyot — az 1. huszárezrednél alezredessé léptette elő. Verzár Frigyes 7. huszárezredbeli és Katz Lajos 37. gyalogezredbeli tart. segédorvosokat főorvosokká léptette elő. Mar Mihály a nagyvárad honvédségénél gör. kath. táborigaznokságnak lett kinevezve.

* A Népszövetségi Hitelszövetkezet a hadikölcsönért. A Népszövetségi Hitelszövetkezet külön aláírási íveket bocsát ki, amely ívekkel úgy az eddigi három évtársulatnak, mint a januárban megalakuló negyedik évtársulatba belépni kívánók a lehető legkedvezőbb feltételek mellett részt vehetnek hadikölcsön. Természetesen készpénz fizetés mellett jegyzéseket is elfogad a Hitelszövetkezet. Az aláírási ívek egyrésze már ma délután készen lesz s azokat a csoportvezetők d. u. 3 óráig kezdve átvehetik. A negyedik évtársulatba való belépéssel kapcsolatos hadikölcsön-jegyzés különösen ajánlatos mindenkinek, mert így egy ötven koronás kötvényt heti 40 filléres befizetésekkel nemcsak letörleszt, hanem három év leteltével az évtársulat feloszlásakor kötvényét megkapja és azonfelül készpénzt is kap a befizetés és az osztalék arányában. Ezt a jegyzési módot iskolák, Kath. Körök is terjeszthetik; tájékoztatót, aláírási íveket a Hitelszövetkezet igazgatósága iskoláknak, plébániáknak, egyesületeknek vidékre is készséggel küld.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király ns. Mikovich István 1. huszárezredbeli ezredesnek, Henzel Emil 101. g. e. bel. őrnagynak, Eitrel Jenő 101. gy. e. bel. nyug. századosnak, Komlós Rezső 70. gy. e. bel. tart. főhadnagynak és Brzak István 70. gyalogezredbeli tart. hadnagynak a hadidíszítményes katonai érdemkereszt III. osztályát adományozta. — Gyurkó János vezető, címz. őrmester a m. kir. IV. esendőrkerületi parancsnokságnál a 101. gy. e.-ben a koronás ezüst érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján lett kitüntetve. — Gazdag Géza tartalékos hadapród a 4. honvéd gy. e.-ben a II. osztályú ezüst vitézségi érmet kapta. — Argyelán János tizedes és Izrael Izidor honvéd a 4. honvéd gyalogezredben I. oszt. ezüst vitézségi éremmel, Róth Imre hadapród, Holitzky Lajos őrmester, Pászit Lajos II. osztályú ezüst vitézségi éremmel, Altmann Mór és Fekete Gyula tart. zászlósok, Porcsalmy Zoltán, Fedor Ferenc, Maar Gyula és Hrabovszky István tartalékos hadapródok és Horváth Ferenc honvéd a bronz vitézségi éremmel — mindannyian a 4. honvéd gyalogezredben — lettek kitüntetve.

* Az államsegélyesek figyelmébe. Felhívom mindazon államsegélyeseket, kiknek sorszáma 6299-től 6670-ig terjed, de még fizetési könyvecskéiket nem kapták meg, hogy azok átvételére végett f. hó 4-én csütörtökön és 5-én pénteken délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 5-ig hivatalomban (Városháza földszint 30. sz. szoba) okvetlenül jelenjenek meg, miután nem jelentkezés esetén fizetési könyvecskéiket csak a jövő hónapban kaphatják meg. Nagyvárad, 1915. november 3. Juricskay Barna, táncos.

* A segédszolgálatot teljesítő tanerők felmentése a katonai szolgálat alól. A tanári és tanítókarból ezren és ezren teljesítik a haza iránti kötelességeiket részint a haretéren, részint mint segédszolgálatra beosztottak a különböző katonai parancsnokságoknál. Így azután természetes, hogy különösen a vidéki elemi iskolákban nincs elég tanerő, akik ellássák a gyermekek oktatását, ami el sem képzelhető káros hatással van a népnevelésre. Ennek a nagy horderejét mérlegelve, adta ki a miniszter legújabb rendeletét, amelylyel a segédszolgálatra berendelt tanerőket felmenti a katonai szolgálat alól s visszarendeli őket a katedrára. A miniszteri rendelet tartalma a következő:

A honvédelmi miniszter a segédszolgálatra osztályozott tanszemélyzet szabadságolása tárgyában október 31-én 298—738—3—915 szám alatt a következő rendeletet adta ki: Miután a tanszemélyzet tömeges bevonulása folytán a tanítás zavartalan menete az iskolákban nem biztosítható, ennek következtében, hogy a legénységi állomány tanszemélyzet azon egyetemi, műegyetemi felsőkereskedelmi iskolai, tanítóképző intézeti, főgimnáziumi, főreáliskolai, polgáriiskolai, gazdasági iskolai, gyógypedagógiai, ipariskolai, állami, községi, és magániskolai tanerők, kik arconalbeli szolgálatra alkalmatlanok és csak segédszolgálatra alkalmasnak osztályozottak, polgári foglalkozásukhoz való visszabocsátásuk céljából azonnal a nem tényleges viszonyba áthelyezendők, szabadságolandók.

* Kongregációi élet. Az Urinők Mária Kongregációja ma délután 5 órakor, az Urak Mária Kongregációja ma este fél 7-kor tartja rendes összejövetelét.

* Új törvényszéki jegyzők. Az igazságügyminiszter Széles István nagyvárad városi kir. járásbírói és dr. Bolcás Agoston nagyvárad kir. törvényszéki joggyakornokokat a nagyvárad kir. törvényszékhez jegyzökké nevezte ki.

* A Nagyvárad-i Katolikus Nővédő Egyesület mozgalma a hadi árvák érdekében. Az egyesületnek a hadi árvák érdekében kifejtett nemes és nagyon is időszerű mozgalma mindinkább nagyobb arányokat ölt. A buzgó lelki pásztorok, akiknek egyik legszebb hivatásuk az árvák gondozása, lelkesedéssel támogatják az egyesület vallásos és hazafias mozgalmát és hűvek megértik törekvéseit. A Tiszántúban eddig között családokhoz a következők jelentkeztek az árvák örökbe fogadására vagy eltartására. Brósztel Lajos margittai esperes plébános három hivatást jelentette be: Ifj. Cservid Györgyöt, Harsági Istvánt, Kapitány Mihályt. Molnár János orosházi esperes-plébános pedig négy hivatást: Dr. Bertóthy Károlyt, özv. Horváth Károlyné, Schrek Lajost és Kiss Antalt jelentette be. Nagyon megható, hogy nemcsak jobb módúak, hanem iparosok és egyszerű napszámosok is versenyezni akarnak az áldozatkészségben; vannak, akik a kiházasításra is vállalkoznak. Itt megjegyezzük, hogy bár ezen családoknak a bejelentése az illetékes központnál már megtörtént, de a helyzetnek jobban kell tisztulni, hogy az árvák elhelyezéséről a kellő intézkedés megtörténhessen. Eddig összesen 14 család jelentkezett a nagyvárad-i egyházmegyéből. Áldás legyen mindenkin, aki csak egy lépést is tesz az árvák érdekében.

* A szinügyi bizottság ülése. Nagyvárad város szinügyi bizottsága ma, csütörtökön, november 4-én délután fél 5 órakor a városházán ülést tart.

* A katonák karácsonyi ajándékára. Rimler Károly polgármester tervbe vette, hogy a különböző harcerekben küzdő nagyvárad-i és biharmegyei katonák részére a város közönsége ez évben küldjön Szeretet-adományokat, hogy az otthonról messze idegenben harcoló és szenvedő fiaink részére is megédesítse a szeretet ünnepét. E célra szánta a közönség részéről a temetők ünnepén a sirkertekben gyűjtött adományokat. Halottak estéjén az összes temetőkben begyűlt Szeretet-adományokat, összesen 703 korona 57 fillért, a már e célra előzőleg begyűlt összeggel együtt Rimler Károly polgármester tegnap a Nagyvárad-i Takarékpénztárban helyezte el.

* Adományok a vak katonáknak. Boros Juliánna cseléd 4 koronát juttatott hozzájuk a vak katonák részére.

* Felvétel a katonai intézőséghez. A katonai állomásparancsnokság a következő sorokat teszi közzé:

A hadfelügyelő hivatal 43358—15. sz. értesítése szerint szaporodik azon esetek száma, hogy a hadtápfőparancsnoksághoz folyamodványok érkeznek be, amelyekben egyes személyek a es. és kir. katonai intézőséghez való felvételüket kérik. anélkül, hogy a kérvényezők a minősítésüket és képesítésüket igazolják s így ezek egyáltalában nem vehetők tárgyalás alá és elutasítatnak, jóllehet kellő igazolás mellett esetleg a felvétel tekintetbe jöhetne. — Kívánatos, hogy az ily kérvények rendszeren felszerelve érkezzenek a hadseregfőparancsnoksághoz, hogy azokból a kérvényezők szakképzettsége és eddigi alkalmaztatása tekintetében ítélet nyerhető legyen. Mindezen kérvények természetesen az előjáró katonai parancsnokságok vagy polgári hatóságok útján szolgálati uton terjesztendők fel, mivel előzetes esetben már eleve is figyelmen kívül hagyatnak. Balihar ezredes.

* Halálozás. Vertán Ernő 66 éves korában folyó hó 3-án elhunyt. Temetése 5-én délelőtt 10 órakor lesz a Tisza Kálmántéri gyászházban a róm. katolikus egyház szertartása szerint. Az elhunyt öreg urat neje és hat gyermeke gyászolja.

* A Vörös Kereszt Jobbkéz osztálya felkéri azon t. hölgyeket, akik a Magyar Nők Korona-álapjára 1 koronás szelvényeket kértek és kaptak, hogy azok ellenértékét, vagy a szelvényeket most már sürgősen bezüldeni sziveskedjenek, mivel most már nekik is el kell számolniuk.

* A Nagyvárad-i Hiteibank rt-nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

* A berettyóújfalusi hólyagos himlő. Berettyóújfaluban hólyagos himlő lépett fel a cigányok között. A járvány tovább terjedésének megakadályozás végett az alispán elrendelte az összes iskolák bezárását. Az iskolák közt van a berettyóújfalusi polgári iskola is. Tegnap az iskola igazgatósága kérvényt intézett az alispáni hivatalhoz, hogy a polgári iskolát a zárlat alól oldja fel. Az iskola növendekjei között ugyanis még nem fordult elő himlős, vagy himlő gyanús eset sem és a bezárás által esetleg a baj széthurcolását is érik el, mert a tanulók a községből haza mennek. Az igazgatóság a kötelező beoltás után kéri az iskola megnyitásának elrendelését.

* Értesítés. A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön-kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

Butorozott szobák. Modern berendezéssel hosszabb, rövidebb időre kiadó. Nagy Sándor utca 4.

Hogyha megállnak a vonatok. Az utasoknál főleg katonaságnál töltetlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált te és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristályeukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sósoring, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téltre tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sóborszesz 56 fillér. *Vigyázz!* Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefoa sz. 636.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Egy test, két lélekkel.
Pénteken: Egy test, két lélekkel.
Szombaton: Vörös ördögök.
Vasárnap délután: Lyon Lea.

Egy test, két lélek.

Lindau Pál színműve azt a problémát veszi bizonyítottan, hogy egy és ugyanazon embernek lehet kétféle tudata, amelyek egymástól függetlenül, egymást nem is ismerve működnek benne, úgy hogy úgy teszik, mintha ugyanabban a testben két lélek

laknék. Az ő esete egy ügyészé, aki ideg-beteg lesz a sok túlfeszített munkától és ekkor álmában egy másik tudat kezd benne működni: egy betörő. Az ügyész elalszik, felébred, mint betörő, betörők társaságába kerül és saját lakásába tör be, persze semmit sem tudván saját kilétéről. Itt ismét elalszik, ugyanott, ahol előbb mint ügyész aludt el s mire felébred, ismét mint ügyész él és nem tud a betörőről semmit. A súlyos természetű idegbajt az elmeszakértő gyógyítja ki, mert a gyógyíthatóságot felfedezi abban, hogy egyszerre az ügyész mégis emlékezni kezd betörőkorabeli cselekedeteire, A gyógyír — mint a békés megoldású darabokban már szokás — egy bájos nő szerelme.

Nines időnk most a probléma tudományos mivoltával bővebben foglalkozni, helyünk sincs rá, de abban tamáskodunk, hogy a kór és a gyógykezelés megállapítása egészen a tudományos elvek szerint történék. Ha pedig nem a tudományt, hanem a drámai felépítést nézzük, akkor egész sor hűzogat találunk a drámai megokolásban. Többek közt a megoldás is valóságos Deus ex machina — a negyedik felvonásban olyan ifju leány szerelme jelöltetik ki a tudós doktor ur által orvosság gyanánt, akinek szerelméről addig egy kukkot sem hallottunk, sőt akinek kezét meg is tagadták az ügyésztől. Semmivel sincs a hirtelen fordulat igazolva. Van az ügyésznek betörőkorából is egy ideálja, viszont ennek a különben érdekesen induló históriáját a szerző egészen eljéti. Így lehetne tovább menni. A valóság tehát az, hogy a tudományos színezetű drámában sem a tudomány, sem a dráma nem sok gyönyörűségét találja. Az egész inkább

csak egy jobbajta dramatizált detektívregény, amely a filmen igen jól érvényesül, mint mozidráma Nagyváradon is ismerős, de az igazi színpad igényein bizony alul marad. Annyit lehet mindössze elismerni, hogy a detektívdrámák sorában megjárja. Csak magasabb irodalmi igényeket ne támasszon vele szemben senki.

Az előadás Tóth Eleknek alkalmat adott arra, hogy tehetségét ismét egy igen nehéz szerepben ragyogtassa. A kétalakú ügyész betörőt játszott, frappáns sikerrel. Két, tökéletesen ellentétes alakot tudott színre vinni, a kik közt az átmenetet mestersen tudta megjátszani. És egyben megkorrigálta a szerzőt: mindkét alakban az egyén ugyanazonosságát átérezette a különbség dacára. Határozott lélektani átgon-dolás eredménye volt alakítása; teljes elismerés illeti érte.

A többi szereplők kisebb szerepeikben szintén megfelelték. Polgár Mariska, Tompa Béla és Leövey alakításai emelkedtek ki egyéni vonásaikkal. H. Kőrösi Juei, Dózsa István, Bánházy Teréz és Varsa Gyula is jók voltak. Nem a szereplők tehetnek róla, hogy az első felvonás kivételével a többi minden esattanó nélkül ellapul a végén és így felvonások végén, ismét az elsőt kivéve, nem nagyon lelkesedett a közönség. Elvégre ha már valaki detektívdrámát ír legalább a pointirozással érjen el az irodalmi siker helyett külső hatást, számítva főleg a karzatra.

—r.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Nagyváradfi fiókküzetek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fiókküzetek:

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.
fiókküzeleiben.

Gyártmányaink izléeses kiállítás, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fiókküzet az ország összes nagyobb városaiban.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
24462—915. szám.

Hirdetmény.

A hadicélokra igénybe vett aluminium, antimon, ólom, ór, vörös réz, sárga réz, nikkel, vörösfém, nyersfém, ócska anyag és hulladék a f. évi február hó 8 óta keletkezett mennyiségének beküldése.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, felhívja fenti anyagok tulajdonosait, birtokosait és megőrzi a honvédelmi minister alább ismertett 15209/915. eln. 20 B. sz. rendeletében foglaltaknak szigorú betartására.

A honvédelmi minister ur elrendelte rendeletében, hogy a fent felsorolt anyagokból az 1915 évi október hó 31 én meglevő készleteket kötelesek a fémátvételi bizottsághoz beszállítani.

Ugyancsak kötelesek beszállítani: a bronzból, tombakból, ónból, nyersfém, ócska anyag és hulladék alakjában levő készleteket, azonkívül az aluminiumból, ólomtól, nikkeltől, vörös és sárga rézből, vörös fémből, tombakból és ónból való fél milliméternyi vagy ennél vastagabb lemezek, drótokat, táblákat, hengerelt lapokat rudakat, fél milliméter vagy ennél vastagabb fal vastagságú oszlopokat, akkor is, ha ezek levágva, vagy kiszabva vannak. Ezenkívül beküldendők még az ólom, nikkel, vörösréz, bronz, vörösfém, tombak és ónból való öntvényeket, ha azok megmunkálva nincsenek.

Nem kell beküldeni a nikkelt, bronz és magánbronz készleteket.

Ezen anyagokat az október hó 31 én meglevő állapot szerint legkésőbb november hó 8-ig be kell küldeni a budapesti fémátvételi bizottsághoz azonban a beküldéssel együtt a beküldendő anyagokat ugyancsak november hó 8-ig rendőrség II. emelet 18. sz. szobájában be kell jelenteni.

Az elküldendő anyagokat teher áruként kell feladni fenti címre, az árukról két jegyzék készítenedik, melyek közül az egyik ugyancsak a budapesti fémátvételi bizottsághoz — a másik a központi fémrekviráló bizottsághoz küldendők meg. — Kereskedelmi Ministerium Ipari és Műszaki Ügyosztálya.)

A szállító levélen fel kell tüntetni az anyagok nemét, új vagy ócska voltát.

Nem kell beküldeni:

1. oly készleteket, melyekre katonai megbízás teljesítése céljából szüksége van az érdekelteknek.

2. amelyek a következő mennyiséget nem haladják meg.

Aluminiumból	20 kgt.
Antimonnál	10 kgt.
Ólomnál	100 kgt.
Nikkelnél	1 kgt.
Vörösréznel	30 kgt.
Bronz, Sárgaréz, Vörösfém és tombaknál	200 kgt.
Ónnál	50 kgt.

3. Az igénybe vett anyagok 50% át, ha azok gépek, műszerek, elektrotechnikai készülékek gyártásával foglalkozó üzemek birtokában vannak.

4. Az anyagok 30%-át minden más esetben.

5. ócska anyagot és hulladékot, ha azokat a tulajdonos a saját készletére használja fel. Az ilyen gyártmányokat azonban a tulajdonos a Kereskedelemügyi Minister Ur engedélyével adhat el.

6. Aluminium készleteket, melyre a vas és acélgyár üzemeknek december 31-éig szükségük van.

7. az anyagokból oly mennyiséget, melyre a tulajdonosnak saját üzemének fenntartása céljából szüksége van ez év december 31-éig.

Ha a katonaság részéről van valakinek megrendelése, úgy ezen rendelés számát és tartalmát, köteles november 8-ig a fémrekvizitációs bizottságnál Budapesten bejelenteni. Mindennemű felvilágosítások külföldben

ez ügyben a rendőrség II. emelet 18. sz. szobájában adtnak.

Aki a fentieket be nem tartja, 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 korona pénzbírsággal büntetetik.

Nagyvárad, 1915. október 30-án.

Rendőrőfkapitányság.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

23292—1915. szám.

Hirdetmény.

a gubacs forgalomba hozatalára.

Nagyvárad város rendőr kapitányi hivatala a 3463—915. M. E. sz. rendelet értelmében a gubacs forgalomba hozatalát illetőleg felhívja a Nagyvárad város területén levő gubacs tulajdonosok figyelmét, hogy a gubacs forgalomba hozatalát illetőleg ugyanazon rendelkezések irányadóak, amelyek a tölgy és fenyőkéregre nézve ezen hirdetmény kibocsájtásával egyidejűleg már közzétettek.

Aki ezen rendelkezéseket nem tartja be, hasonlóan az előző hirdetményhez képest 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 kor. pénzbüntetéssel sújtatik.

Nagyvárad, 1915. október 17

Rendőrőfkapitány.

349—915 sz.

Hirdetmény:

a szőlőtulajdonosok figyelmébe.

A nagyvárad szőlőhegyen levő szőlőtulajdonosokat felhívom, hogy a f. évi bortörvényeiket a hegybírónál egkésőbb november hó 10-éig pontosan jelentsek be, mivel az észlet felvétel eszközlése végett a városi fogyasztási adóhivatal eljötti működésüket megfojgják kezdeni.

Figyelmeztetem hogy a miszerint bortfogyasztási adók kezelésére vonatkozó hivatalos összeállítás 57 §-ában foglalt rendelkezésekre.

Végül figyelmeztetem a termelőket arra, hogy az általuk bejelentett mennyiséggel szemben levő esetleges hiányt a kiküldötték előtt igazolni tartoznak.

Nagyvárad, 1915. október 24.

Juricskay Barna
adó és pénzügyi tanácsos.

7146—1915. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város törvényhatósági bizottságának 1903. évi július hó 9 én tartott ülésében 228—7470/1903. kgy. sz. alatti hozott véghatározata folytán a városi villamosmünek üzleti szabályzatára vonatkozólag alkotott kormányhatóságilag is jóváhagyott szabályrendelet 8. § a alapján a villamosmühez rendszerezített s jelen alkalommal üresedésbe jött

IGAZGATÓI ÁLLÁSRA

pályázatot hirdetek.

A városi villamosmü igazgatóját ideiglenes (1 évi) joghatállyal a felügyelő bizottság javaslatára a törvényhatóság által utólagosan jóváhagyandó szerződés mellett a polgármester alkalmazza.

Az alkalmazandó igazgató javadalmazása 6000 korona évi fizetésből, természetben szolgáltatandó lakástól, fűtés, világításból és jutalékból áll. — A jutalék évenként a felügyelő bizottság által megállapítandó tisztán jövedelem után százalékokban állapítatik meg. Az egy évi próbakidő elteltével az igazgató végleges alkalmazása szerződés mellett történik; azon esetben, ha a város a próbakidő alatt az igazgató alkalmazását megszüntetné, az ideiglenesen alkalmazott igazgató a várossal szemben semmi néven nevezendő igényrel fel nem léphet.

Erra az állásra okleveles gépészmérnökök és okleveles mérnökök pályázhatnak. — Az elektrótechnikában szerzett elméleti és gyakorlati ismereteiket tartoznak a pályázók okmányokkal igazolni. Kiváló szakbeli gyakorlattal rendelkező, főleg a géptechnikában és az elektronos világítási üzemi vezetésében jártas pályázók előnyben részesülnek.

A pályázók a villamosmü üzleti szabályzatára vonatkozólag újabb alkotandó szabályrendelet intézkedéseinek, az illetményektől eltekintve, magukat alávetni kötelesek.

Az igazgató övadékul évi fizetésének megfelelő összeget tartozik a város pénztárába készpénzben, vagy övadékképes értékpapírban elhelyezni.

Felhívom mindazokat, akik a fenti körülírt állásra pályázni óhajtanak, hogy elméleti és gyakorlati képesítéseikre vonatkozó okmányaikkal felszerelt kérvényeiket, a jutalékre vonatkozó igényeik megjelölésével, Nagyvárad város polgármesteri hivatalához legkésőbb f. évi november hó 20-ik napjának d. u. 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mivel az elkésletten beérkező, vagy hiányosan felszerelt kérvényeket figyelembe nem veszem.

Nagyvárad, 1915. október hó 25.

Rimler Károly
polgármester.

Biharvármegye központi járás főszolgabírójától.

862—1915.

Pályázati hirdetmény.

Biharvármegye központi járáshoz tartozó biharszentandrás körjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. tc. 6. §-ában, illetve az 1900. évi XX. tc. 3.-ában előirt képesítésöket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám, f. évi november hó 6-ig nyujtsák be, mivel a később beérkezőket figyelembe venni nem fogom.

A jegyzői állás javadalmazása a következő:

1. Törzsfizetés 2000 korona.
2. Lakás természetben.
3. A szabályrendeletileg megállapított magánmunkálati díjak.
4. Ötödéves korpótlék.

A választás határidejéül 1915. évi november hó 8-ikának délutáni 3 óráját Biharszentandrásan a körjegyzői hivatalos helyiségbe kitüzöm.

Nagyvárad, 1915. október 15.

Nagy Márton
központi főszolgabíró.